

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 606/14</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **10 grudnia 2014 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocyłowska SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **10 grudnia 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **E. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o wypłatę odsetek

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **24 czerwca 2014 r.** sygn. akt **IV U 688/14**

I. zmienia zaskarżony wyrok jak też poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z dnia

24 marca 2014 r. w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni E. Z. prawo do odsetek ustawowych od przyznanego świadczenia przedemerytalnego poczynszy od dnia 29 września 2012 r. do dnia wypłaty tego świadczenia,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. na rzecz wnioskodawczyni E. Z. kwotę 30 zł (trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt III AUa 606/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 grudnia 2014 r.

Decyzją z dnia 24 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. -wykonując prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 13 lutego 2014 r. sygn. akt III AUa 1208/13, który wpłynął do organu rentowego w dniu 5 marca 2014 r. – **przyznał wnioskodawczyni E. Z. prawo do świadczenia przedemerytalnego ,począwszy od dnia 30 sierpnia 2012 r., podejmując wypłatę tego świadczenia wraz ze stosownym wyrównaniem za okres od 30 sierpnia 2012 r. do 31 marca 2014 r.** W podstawie prawnej decyzji powołane zostały ogólnie przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 170).

Wnioskodawczyni E. Z. odwołała się od decyzji w ZUS do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie. W odwołaniu

z dnia 4 kwietnia 2014 r. wnioskodawczyni wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do odsetek ustawowych od przyznanego świadczenia przedemerytalnego zarzuciła, że w tym zakresie rozstrzygnięcie organu rentowego jest niepełne i nie uwzględnia faktu, że z powodu okoliczności za które wnioskodawczyni nie odpowiada pozostawała ona bez środków do życia praktycznie w okresie od marca 2013 r. do marca 2014 r., kiedy to utraciła prawo do zasiłku dla bezrobotnych , pozostając na wyłącznym utrzymaniu męża.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 7 maja 2014 r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wniósł o oddalenie żądania wnioskodawczyni z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych. Podkreślając, że wydanie zaskarżonej decyzji nastąpiło z zachowaniem przewidzianego w art. 118 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) terminu, pozwany organ rentowy zauważał , że stanowiący podstawę tej decyzji prawomocny wyrok sądowy (Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 4 lipca 2013 r. sygn. akt IV U 1634/12) nie zawierał rozstrzygnięcia przypisującego ZUS odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (stosownie do art. 118

ust. 1 a wyżej powołanej ustawy emerytalno-rentowej),a to już samo w sobie stanowi o bezzasadności żądania wnioskodawczyni. Niezależnie od tego pozwany ZUS

w sposób lapidarny końcowo naprowadzał, iż to dopiero wyniki postępowania dowodowego w wyżej powołanej sprawie sądowej doprowadziły do wyjaśnienia wszystkich niezbędnych do ustalenia prawa wnioskodawczyni do świadczenia przedemerytalnego okoliczności faktycznych.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie ,po rozpoznaniu odwołania wnioskodawczyni E. Z., wyrokiem z dnia 24 czerwca 2014 r. (sygn. akt IV U 688/14) oddalił odwołanie. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy w Krośnie ustalił ,że wnioskodawczyni E. Z. złożyła w pozwanym organie rentowym w dniu 29 sierpnia 2012 r. wniosek o ustalenie prawa do świadczenia przedemerytalnego, co skutkowało odmowną decyzją ZUS z dnia 26 września 2012 r. ,w której organ rentowy przyjął ,iż wnioskodawczyni nie wykazała wymaganego co najmniej 35 letniego okresu ubezpieczenia, odmawiając uznania jako- składkowego uzupełniającego -okresu pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym w charakterze domownika od 30 kwietnia 1975 r.do 30 czerwca 1977r. Wyrokiem z dnia 4 lipca 2013 r.(sygn. akt IV U 1634/12) Sąd Okręgowy w Krośnie, rozpoznając odwołanie E. Z. ,zmienił zaskarżoną decyzję przyznając wnioskodawczyni prawo do dochodzonego świadczenia przedemerytalnego począwszy od dnia 30 sierpnia 2012 r. , przy przyjęciu ,iż legitymuje się ona wymaganym stażem ubezpieczeniowym ,zaliczając do niego sporny okres pracy w gospodarstwie rolnym .Wyrok ten nie zawierał przewidzianego w art.118 ust.1 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) rozstrzygnięcia w zakresie odpowiedzialności ZUS za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji . Jednocześnie wnioskodawczyni ,reprezentowana w tym postępowaniu przez fachowego pełnomocnika, nie wniosła o uzupełnienie w tym zakresie omawianego wyroku. Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. wniesiona od powyższego rozstrzygnięcia ,została zaś oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia

13 lutego 2014 r. sygn. akt III AUa 1208/13. Wyrok ten wpłynął do pozwanego organu rentowego w dniu 5 marca 2014 r., skutkując ostatecznie wydaniem – zaskarżonej w niniejszym postępowaniu – decyzji z dnia 24 marca 2014 r. potwierdzającej uprawnienie E. Z. do świadczenia przedemerytalnego z podjęciem jego wypłaty wraz ze stosownym wyrównaniem za okres od 30 sierpnia 2012 r. do 31 marca 2014 r. bez ustawowych odsetek. W świetle powyższych ustaleń – przy braku tych szczegółowych odnoszących się do przebiegu postępowania dowodowego sprawie IV U 1634/12 Sądu Okręgowego w Krośnie – Sąd I Instancji, dokonując oceny prawnej sprawy uznał żądanie odwołania za nieuzasadnione,

a zaskarżoną decyzję ZUS za trafną i odpowiadającą prawu. Powołując bowiem

w podstawie prawnej wyroku w/w art. 118 ust. 1 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., pozycja 1440 ze zmianami) Sąd Okręgowy w Krośnie stwierdził, że wobec braku uprzedniego rozstrzygnięcia w sprawie IV U 1634/12 o ewentualnej odpowiedzialności ZUS za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, odwołująca nie może aktualnie skutecznie domagać się wypłaty należności ubocznej. Niezależnie od tego Sąd I Instancji lapidarnie stwierdził, że okoliczności które umożliwiły zmianę w tym postępowaniu decyzji odmownej ZUS zostały dopiero ujawnione na etapie postępowania sądowego, co także zwalnia pozwany organ rentowy

z obowiązku wypłaty odsetek. W podstawie prawnej wyroku powołany także został art. 477¹⁴ § 1 k.p.

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie z dnia 24 czerwca 2014 r. zaskarżony został przez wnioskodawczynię E. Z.. W apelacji z dnia 30 czerwca 2014 r. wnioskodawczyni wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie żądania odwołania -przyznania prawa do odsetek od wypłaconego świadczenia przedemerytalnego- zarzuciła, że wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie jest dla niej krzywdzący, skoro na skutek długiego postępowania sądowego pozostawała praktycznie przez okres przynajmniej roku bez jakichkolwiek środków do życia, przy czym powyższe nie było przez nią zawinione, a wynikało jedynie z niewłaściwej interpretacji przez ZUS przedłożonej przez nią przy wniosku o świadczenie przedemerytalne dokumentacji obrazującej przebieg ubezpieczenia.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. ,w pisemnej odpowiedzi na apelację z dnia 11 lipca 2014 r. ,wniósł o oddalenie wniesionego przez wnioskodawczynię środka odwoławczego, przy zasądzeniu kosztów procesu według norm przepisanych, powielając raz jeszcze argumentację jaka zaprezentowana została w odpowiedzi na odwołanie.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ,rozpoznając apelację wnioskodawczyni E. Z. zważył co następuje.

Wniesiony przez odwołującą środek zaskarżenia skutkować musi wydaniem orzeczenia reformatoryjnego. Powyższe jest zaś wynikiem uznania przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, iż w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy zaistniałym przewidziane w art. 85 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.) przesłanki do przypisania pozwanemu ZUS odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa wnioskodawczyni do świadczenia przedemerytalnego i to niezależnie od tego, że wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 4 lipca 2013 r. sygn. akt IV U 1634/12- wbrew określönemu w art. 118 ust. 1 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) obowiązkowi (tak też w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r. II UK 330/09 LEX nr 604220) nie zawierał w tym przedmiocie jakiegokolwiek rozstrzygnięcia. Wbrew bowiem temu co uznał Sąd I Instancji (powielając w tym zakresie argumentację ZUS) ,powyższy brak rozstrzygnięcia nie stał

w żadnej mierze na przeszkodzie w ubieganiu się przez odwołującą o wypłatę odsetek jako ,że prawomocny wyrok sądowy w części nieobjętej jego sentencją nie korzysta z przymiotu związania jego treścią innych organów ,oraz powagi rzeczy osądzonej, o jakich mowa w art. 365 k.p.c i art. 366 k.p.c . Tak też w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r. sygn. akt I UZP 2/11 OSNP 2011/19 – 20/255 stanowiącej wprost, że brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1 a ustawy emerytalno –rentowej ,nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. W tej sytuacji pozostało więc jedynie rozważenie –

od czego tak naprawdę uchylił się Sąd Okręgowy w Krośnie - czy wydanie przez pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. decyzji z dnia 26 września 2012r. odmawiającej wnioskodawczyni prawa do świadczenia przedemerytalnego, zweryfikowanej następnie na korzyść odwołującej w postępowaniu sądowym w sprawie IV U 1634/12 Sądu Okręgowego w Krośnie ,była wywołana błędem organu rentowego i na czym ewentualnie ten błąd polegał. Przed przystąpieniem jednak do tych rozważań Sąd Apelacyjny uznaje za konieczne odniesienie się do samej możliwości dochodzenia przez wnioskodawczynię na drodze sądowej omawianej należności ubocznej ,w sytuacji braku w tym zakresie rozstrzygnięcia ZUS w treści zaskarżonej decyzji ,realizującej prawomocny wyrok sądowy ,w znaczeniu nie wyrażenia przez organ rentowy w tym przedmiocie tak pozytywnego czy negatywnego stanowiska (pomimo, iż powyższa kwestia nie była podnoszona przez pozwanego ale jednak- jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku -w pewien sposób budziła wątpliwości sądu orzekającego). Otóż zgodnie z § 4 ust. 1 wydanego w delegacji art. 85 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12, poz.104) , organ rentowy podejmując wypłatę opóźnionego świadczenia jest zobowiązany do wypłaty z urzędów także odsetek. Tym samym podejmując wypłatę świadczenia

w decyzji wykonującej wyrok sądowy , w sytuacji gdy wyrok ten nie zawiera rozstrzygnięcia o odpowiedzialności ZUS za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, organ rentowy każdorazowo jest zobowiązany do samodzielnej oceny zasadności wypłaty także należności ubocznej (notabene akta organu rentowego wykazują ,że taka analiza w przypadku wnioskodawczyni miała miejsce ,vide k- 89 - stanowisko komórki merytorycznej co do braku podstaw wypłaty odsetek) . W konsekwencji w sytuacji gdy decyzja taka obejmuje wyłącznie wypłatę należności głównej należy domniemywać , iż równocześnie odmówiono wypłaty odsetek , co w konsekwencji stanowi o istnieniu przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu sądowym wywołanym wniesionym w tym zakresie odwołaniem od w/w decyzji

(w przeciwnym wypadku gdyby Sąd I instancji chciał być konsekwentny winien był przekazać żądanie E. Z. wypłaty odsetek do rozpoznania organowi rentowemu , a nie rozstrzygać merytorycznie o tym żądaniu). Ostatecznie nie można też wykluczyć przyjęcia w takich razach przypadku tzw." milczenia „organu rentowego (art. 477¹⁴ § 3 k.p.c.) uprawniającego również sąd do orzekania co do istoty sprawy.

Przystępując tym samym do zasygnalizowanych wyżej rozważań w zakresie możliwości przypisania pozwanemu organowi rentowemu w okolicznościach przedmiotowej sprawy odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu wnioskodawczyni prawa do świadczenia przedemerytalnego , Sąd Apelacyjny mając na względzie tak treść wniosku E. Z. o przyznanie tego świadczenia z dnia 29 sierpnia 2012 r. wraz załącznikami , brzmienie i argumentację odmownej w tym przedmiocie decyzji ZUS

z dnia 26 września 2012 r. jak również przebieg postępowania sądowego sprawie

IV U 1634/12 Sądu Okręgowego w Krośnie, stwierdzić musiał – wbrew temu co naprowadzał pozwany organ rentowy i co bezkrytycznie i bez głębszej refleksji powielił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd I instancji – ,iż pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. odmawiając E. Z. prawa do świadczenia przedemerytalnego dopuścił się błędów w ustaleniach faktycznych, skutkującego bezzasadną odmową uwzględnienia w przebiegu ubezpieczenia odwołującej wykazywanego przez nią okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Jak wynika bowiem z analizy akt organu rentowego , złożony przez E. Z. wniosek zawierał wszelkie niezbędne w tym zakresie, przewidziane przepisami rozporządzenia Ministra Pracy

i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz.1412) dane i dowody pozwalające na uznanie tego okresu za okres składkowy- uzupełniający rozumieniu art. 10 ustawy emerytalno-rentowej, a decyzja odmowna ZUS z dnia 26 września 2012 r. nie tylko , że posługiwała się w tym zakresie utartym w praktyce organu rentowego ogólnikowym ,szablonowym zwrotem iż „pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych zwyczajowo wymaganych od dzieci jako członków rodziny rolnika nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym „ to nadto opierała się na sprzecznym

z przedłożonymi przez wnioskodawczynię dowodami ustaleniu jakoby gospodarstwo rolne było o powierzchni mniejszej niż 1 ha. Tymczasem z przedłożonych przez E. Z. do wniosku o świadczenie przedemerytalne zaświadczeń (vide k- 24, czy k-33) jasno wynikało ,iż był to areal przynajmniej 1 ha, a z kolei treść pisemnych zeznań świadków :

A. G. i M. D. - stosownie do § 25 wyżej powołanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października (...).

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe- wyraźnie potwierdzała nie tylko powyższą okoliczność ,ale też stałość i pełny wymiar mającej być świadczoną na tym gospodarstwie rolnym przez odwołującą pracy , przy uwzględnieniu faktu uczęszczania wówczas przez nią do szkoły ponadpodstawowej w miejscowości w której położone było to gospodarstwo rolne. Co więcej sama treść oświadczenia wnioskodawczyni (v.k-5) jak też uczyniony przez nią dodatkowy zapisek pod zeznaniem świadka A. G. (v. k- 62v) zawierały dokładne wyjaśnienie ówczesnej sytuacji rodzinnej ubezpieczonej tj. posiadania rodzeństwa ,młodszeo o rok brata i o 5 lat siostry , przy stwierdzeniu ,że główny ciężar pracy w gospodarstwie spoczywał jednak na wnioskodawczyni, co w przypadku jakichkolwiek w tym względzie wątpliwości ZUS mogło zostać już w postępowaniu administracyjnym dodatkowo wyjaśnione , choćby przez zobowiązanie E. Z. do złożenia stosownych w tym przedmiocie zeznań rodzeństwa ,co przewiduje § 29 ust.1 powoływanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 20011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Tymczasem wydając odmowną decyzję Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. pominął te wszystkie okoliczności , i tak jak zaznaczono to wyżej – przyjmując błędnie powierzchnię gospodarstwa rolnego , posłużył się też sztamponowych uzasadnieniem o jedynie doraźnej pomocy wnioskodawczyni w pracach na tym gospodarstwie bez jakiegokolwiek odniesienia się do stojących w sprzeczności z tą tezą zaoferowanych przez ubezpieczoną dowodów . Z kolei prowadzone przed Sądem Okręgowym w Krośnie postępowanie dowodowe w sprawie IV U 1644/12 – z odwołania E. Z. od tej decyzji – ograniczyło się praktycznie do przesłuchania samej wnioskodawczyni oraz tych samych świadków ,których pisemne zeznania przedłożone zostały przy wniosku

o świadczenie, dodatkowo tylko będąc uzupełnione zeznaniami właśnie rodzeństwa wnioskodawczyni i jej matki, którzy potwierdzili wszystkie naprowadzane przez E. Z. we wniosku okoliczności faktyczne związane z charakterem jej pracy

w gospodarstwie rolnym jako domownika , a których zeznania - jak podkreślono to wcześniej – mógł ZUS pozyskać już na etapie postępowania administracyjnego .

Reasumując z tych to wszystkich wyżej naprowadzonych względów ,Sąd Apelacyjny w Rzeszowie przyjął, iż w przebiegu postępowania wywołanego wnioskiem E. Z. z dnia 29 sierpnia 2012 r. o prawo do świadczenia przedemerytalnego ,opóźnienie w przyznaniu prawa do tego świadczenia nastąpiło w następstwie okoliczności za które Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. ponosi odpowiedzialność w rozumieniu art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych -tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.- (bliżej o przesłankach prawnej kwalifikacji błędu w ustaleniach faktycznych organu rentowego m. innymi w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 maja 2014r.III AUa 2071/13 LEX nr 1483723) . Konsekwencją zaś powyższego , przy dodatkowym uwzględnieniu przewidzianego w art.118 ust.1 ustawy emerytalno rentowej terminu na wydanie decyzji przyznającej prawo do świadczenia ,oraz brzmienia § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych ,musiało być potwierdzenie prawa skarżącej E. Z. do odsetek ustawowych od opóźnionego w wypłacie świadczenia przedemerytalnego , począwszy od dnia 29 sierpnia 2012 r.

Mając więc powyższe na względzie , na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzeczono jak w pkt I sentencji wyroku. Końcowy wynik sprawy uzasadniał z kolei obciążenie z urzędu ZUS poniesionymi przez skarżącą kosztami postępowania apelacyjnego, stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i przy uwzględnieniu brzmienia art.109 §1 k.p.c. (ostatnie zdanie tego przepisu). Stąd przyjęte przez tut. Sąd w pk tII sentencji wyroku rozstrzygnięcie o zasądzeniu od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kwoty 30 zł stanowiącej opłatę sądową od apelacji.

(...)

(...)

(...)